ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԻԱՅԻ ՄԱՍԻՆ

Ընդունվել է 21.06.2014

- Գլուխ 1. Ընդհանուր դրույթներ
- Գլուխ 2. Բուսասանիտարիայի բնագավառում պետական կարգավորումը
- Գլուխ 3. Պեստիցիդներին եւ ագրոքիմիկատներին ներկայացվող պահանջները եւ պետական գրանցումը
- Գլուխ 4. Հայաստանի Հանրապետությունում գյուղատնտեսական գործունեությամբ զբաղվող ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց պարտականությունները
- Գլուխ 5. Բույսերի կարանտինի սահմանման եւ վերացման միջոցառումները
- Գլուխ 6. Բույսերի, բուսական արտադրանքի եւ կարգավորվող այլ առարկաների վարակազերծումն ու ոչնչացումը
- Գլուխ 7. Պատասխանատվությունը սույն օրենքը խախտելու համար
- Գլուխ 8. Եզրափակիչ դրույթներ

ԳԼՈՒԽ 1

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 1. Օրենքի կարգավորման առարկան

1. Սույն օրենքը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետությունում բուսասանիտարիայի ոլորտի իրականացմանը, կառավարմանն առնչվող հարաբերությունները, ամրագրում է պարտադիր բուսասանիտարական պահանջները եւ բույսերի, բուսական արտադրանքի եւ այլ կարգավորվող առարկաների աճեցման, պահպանման, փոխադրման կամ շուկայահանման գործընթացում բուսասանիտարական հիմնական սկզբունքները, ինչպես նաեւ հողերի մշակությամբ զբաղվող ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց պարտականությունները:

2. Սույն օրենքը տարածվում է բուսասանիտարիայի ոլորտում ծագած հարաբերություններին մասնակից բոլոր սուբյեկտների, այդ թվում՝ բուսասանիտարիայի ոլորտում գործունեություն իրականացնող անձանց վրա:

Հոդված 2. Բուսասանիտարիայի մասին օրենսդրությունը

1. Բուսասանիտարիայի ոլորտում ծագած հարաբերությունները կարգավորվում են սույն օրենքով, այլ օրենքներով, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիական օրենսգրքով եւ իրավական այլ ակտերով:

2. Եթե Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով սահմանված են այլ դրույթներ, քան նախատեսված են սույն օրենքով, ապա կիրառվում են միջազգային պայմանագրերի նորմերը:

Հոդված 3. Օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները

1. Սույն օրենքում օգտագործվում են հետեւյալ հիմնական հասկացությունները.

1) լիազոր մարմին (մարմիններ)՝ բուսասանիտարիայի բնագավառում քաղաքականություն մշակող, վերահսկողություն իրականացնող եւ (կամ) ծառայություններ մատուցող՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական մարմին (մարմիններ).

2) բույսեր՝ բույսերն ամբողջությամբ եւ բույսերի առանձին մասերը, այդ թվում՝ սերմերը, սաղմը.

3) բուսասանիտարիա՝ առողջ միջավայրում առողջ բույսերի, բուսական արտադրանքի եւ կարգավորվող առարկաների արտադրությանը նպատակաուղղված միջոցառումների համակարգ.

4) բույսերի կարանտին՝ բույսերի պաշտպանության պետական միջոցառումների համալիր, որի նպատակն է բացահայտել, մեկուսացնել եւ վերացնել բույսերի, բուսական արտադրանքի եւ կարգավորվող առարկաների համար կարանտին վնասակար օրգանիզմներով վարակված օջախները.

5) բուսական արտադրանք՝ բուսական ծագման չվերամշակված նյութ, ինչպես նաեւ վերամշակված մթերքներ (բացառությամբ ջերմամշակում անցածների), որոնք իրենց բնույթով կամ վերամշակման եղանակով կարող են ստեղծել վնասակար օրգանիզմների ներթափանցման եւ (կամ) տարածման վտանգ.

6) բուսասանիտարական ռիսկի վերլուծություն՝ կենսաբանական եւ տնտեսական տվյալների գնահատում՝ վնասակար օրգանիզմների կարգավորման անհրաժեշտությունը որոշելու, դրանց դեմ պայքարի բուսասանիտարական միջոցառումներ իրականացնելու կամ բուսասանիտարական միջոցառումներն ուժեղացնելու նպատակով.

7) բուսասանիտարական կանոններ եւ նորմեր՝ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով, Հայաստանի Հանրապետության օրենքով եւ այլ նորմատիվ իրավական ակտերով սահմանված բուսասանիտարական պահանջներ.

8) բույսերի պաշտպանություն՝ բույսերի, բուսական արտադրանքի աճեցման, փորձարկման, պահպանման եւ փոխադրման վայրերում վնասակար օրգանիզմների դեմ քիմիական եւ կենսաբանական պայքարի միջոցների օգտագործում, ինչպես նաեւ շրջակա միջավայրի պահպանության, բույսերի եւ կենդանիների պաշտպանությանն ուղղված վնասակար օրգանիզմների դեմ պայքարի միջոցառումների համալիր.

9) բուսասանիտարական զննում՝ բույսերի, բուսական արտադրանքի եւ կարգավորվող առարկաների ակնադիտական հետազոտություն՝ վնասակար օրգանիզմների առկայությունը կամ բացակայությունը պարզելու նպատակով.

10) բույսերի կարանտին վնասակար օրգանիզմ՝ վտանգի ենթարկված գոտու համար տնտեսական նշանակություն ունեցող վնասակար օրգանիզմ, որը տվյալ գոտում դեռեւս բացակայում է կամ առկա է սահմանափակ, հանդիսանում է պայքարի օբյեկտ եւ պաշտոնապես հսկվում է.

11) բույսերի վնասակար օրգանիզմ՝ բույսերի, բուսական արտադրանքի համար հիվանդությունների, վնասատուների եւ մոլախոտերի ցանկացած տեսակ.

12) բույսերի կարանտին գոտի՝ տարածք, որտեղ գոյություն ունի կարանտին վնասակար օրգանիզմ, որի հետագա տարածումը կանխարգելու եւ վերացնելու նպատակով սահմանվել է կարանտին հսկողություն, եւ անցկացվում են բուսասանիտարական միջոցառումներ.

13) բույսերի կարգավորվող ոչ կարանտին վնասակար օրգանիզմ՝ վնասակար օրգանիզմ, որի առկայությունը տնտեսական վնաս է հասցնում բույսերի նպատակային օգտագործմանը, եւ հսկվում ներմուծող երկրի կողմից.

14) բույսերի վնասակար օրգանիզմների դեմ պայքար՝ կարանտին վնասակար օրգանիզմների սերնդատվության ճնշման, մեկուսացման եւ (կամ) վերացման, ինչպես նաեւ կարգավորվող ոչ կարանտին վնասակար օրգանիզմների կառավարման նպատակով բուսասանիտարական կանոնների պարտադիր կիրառում.

15) կարգավորվող առարկա (կարանտին օբյեկտ)՝ ցանկացած բույս, բուսական արտադրանք, պահեստային տարածք, փաթեթավորման նյութ, տրանսպորտային միջոց, բեռնարկղ, հող եւ ցանկացած այլ օբյեկտ կամ նյութ, որը կարող է պարունակել կամ տարածել բույսերի վնասակար օրգանիզմ եւ որի նկատմամբ անհրաժեշտ է կիրառել բուսասանիտարական միջոցառումներ.

16) բուսասանիտարական փորձաքննություն՝ բույսերի, բուսական արտադրանքի եւ կարգավորվող այլ առարկաների լաբորատոր հետազոտություն՝ վնասակար օրգանիզմի առկայությունը կամ բացակայությունը հայտնաբերելու նպատակով.

17) բուսասանիտարական հաշվառում՝ բուսասանիտարիայի ոլորտում գործունեություն իրականացնող ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց վերաբերյալ տվյալների հավաքում, դասակարգում, պահպանում, թարմացում եւ օգտագործում.

18) բուսասանիտարական հաշվառման վկայական՝ բուսասանիտարական հաշվառման արդյունքում ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց տրվող փաստաթուղթ.

19) բուսասանիտարական միջոցառում՝ պաշտոնական գործընթաց՝ ուղղված կարանտին վնասակար օրգանիզմի ներթափանցման եւ (կամ) տարածման կամ կարգավորվող ոչ կարանտին վնասակար օրգանիզմից սպասվող տնտեսական վնասի սահմանափակմանը.

20) բուսասանիտարական անձնագիր՝ Հայաստանի Հանրապետությունում արտադրված բույսերը, բուսական արտադրանքը, կարգավորվող առարկաներն ուղեկցող փաստաթուղթ, որը հավաստում է դրանց ստուգված եւ կարանտին վնասակար օրգանիզմից զերծ լինելու մասին.

21) խմբաքանակ՝ նույն նշանակության, միեւնույն արտադրողի կողմից գործողության նույն սկզբունքով արտադրված (պատրաստված), նույն բաղադրությամբ եւ անվտանգությունը բնութագրող սահմանված նույն պահանջներին համապատասխանող բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանքի որոշակի քանակ, որն ուղեկցվում է ապրանքաուղեկից փաստաթղթով.

22) բուսասանիտարական ուսումնասիրություն՝ պաշտոնական միջոցառում՝ անցկացված սահմանված ժամանակահատվածում, վնասակար օրգանիզմի սերնդատվության բնութագրի կամ տվյալ գոտում վնասակար օրգանիզմների կազմի որոշման նպատակով.

23) բուսասանիտարական հսկողության ենթակա ապրանք՝ բույսեր, բուսական արտադրանք, կարգավորվող առարկա.

24) ագրոքիմիկատներ՝ պարարտանյութեր, քիմիական հողաբարելավիչներ, որոնք նախատեսված են բույսերի սնուցման, հողերի բերրիության բարելավման համար.

25) պեստիցիդ՝ ցանկացած նյութ կամ նյութերի խառնուրդ, որը նախատեսված է որոշակի վնասատուների (ներառյալ մարդկանց եւ կենդանիների հիվանդություններ փոխանցողների, սննդամթերքի, գյուղատնտեսական արտադրանքի, փայտանյութի, կենդանիների կերերի արտադրության, վերամշակման, փոխադրման, իրացման գործընթացներին խանգարող եւ խոչընդոտող վնասատուների), բույսերի եւ սնկերի անցանկալի տեսակների կանխարգելման, ոչնչացման կամ պայքարի համար: Պեստիցիդների խմբում ներառված են միջատասպանները (ինսեկտիցիդներ), կրծողների դեմ պայքարի միջոցները (ռոտենդիցիդներ), սնկասպանները (ֆունգիցիդներ), մոլախոտերի դեմ պայքարի համար նախատեսված նյութերը (հերբիցիդներ), բույսերի աճի կարգավորիչները, ֆերոմոնները, դեֆոլիանտները, դեսիկանտները եւ ֆումիգանտները.

26) սերմանյութ (տնկանյութ)՝ սորտի վերարտադրության նպատակով օգտագործվող բույս կամ դրա առանձին մաս:

ԳԼՈՒԽ 2

ԲՈՒՍԱՍԱՆԻՏԱՐԻԱՅԻ ԲՆԱԳԱՎԱՌՈՒՄ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎՈՐՈՒՄԸ

Հոդված 4. Բուսասանիտարիայի խնդիրները

Բուսասանիտարիայի խնդիրներն են՝

1) Հայաստանի Հանրապետության տարածքում բույսերի կարանտին եւ կարգավորվող ոչ կարանտին վնասակար օրգանիզմի հայտնաբերումը եւ ոչնչացման կազմակերպման վերահսկողությունը.

2) Հայաստանի Հանրապետության տարածք բույսերի կարանտին վնասակար օրգանիզմի ներթափանցման եւ տարածման կանխարգելումը՝ բույսերի, բուսական արտադրանքի եւ կարգավորվող առարկաների բուսասանիտարական զննման, փորձաքննության համար նմուշառման եւ բույսերի պաշտպանության նպատակով միջոցառումների իրականացումը.

3) բուսասանիտարական կանոնների եւ նորմերի պահպանումը՝ բույսերի, բուսական արտադրանքի եւ կարգավորվող առարկաների ներմուծման, արտահանման, վերաարտահանման եւ տարանցիկ փոխադրման ժամանակ.

4) բույսերի, բուսական արտադրանքի եւ կարգավորվող առարկաների արտադրության եւ վերամշակման ընթացքում, ինչպես նաեւ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում գործող իրացման կետերում բուսասանիտարական կանոնների եւ նորմերի պահպանումը եւ դրանց պահպանման նկատմամբ վերահսկողությունը.

5) բույսերի վնասակար օրգանիզմի զանգվածային բազմացումն ու տարածումը ժամանակին կանխատեսելու, ախտորոշելու եւ կանխարգելելու նպատակով միջոցառումների իրականացումը.

6) գյուղատնտեսական, գեղազարդային մշակաբույսերի, անտառի բուսասանիտարական վիճակի բարելավման, շրջակա միջավայրին, բուսական եւ կենդանական աշխարհին սպառնացող վնասի բացառման ապահովումը:

Հոդված 5. Բուսասանիտարիայի ոլորտում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորությունները

1. Բուսասանիտարիայի ոլորտում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորություններն են՝

1) ոլորտում իրականացվող նպատակային ծրագրերի հաստատումը.

2) բուսասանիտարիայի միջազգային համագործակցության պետական ծրագրերի հաստատումը.

3) պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների պետական գրանցման, վերագրանցման եւ գրանցումից հանելու կարգի եւ փաստաթղթերի ցանկի ու ձեւի սահմանումը.

4) պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների գրանցման հանձնաժողովի կազմի եւ գործունեության կարգի սահմանումը.

5) պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների փորձաքննության անցկացման կարգի եւ պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների ներմուծման կամ արտահանման եզրակացության ձեւերի սահմանումը.

6) բույսերի կարանտինի սահմանումը եւ կարանտինի չեղյալ հայտարարումը.

7) պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների արտադրությանը եւ շրջանառությանը ներկայացվող պահանջների սահմանումը.

8) պեստիցիդի եւ ագրոքիմիկատի փաթեթավորմանը ներկայացվող պահանջների սահմանումը.

9) սույն օրենքից բխող իրավական այլ ակտերի ընդունումը:

ԳԼՈՒԽ 3

ՊԵՍՏԻՑԻԴՆԵՐԻՆ ԵՎ ԱԳՐՈՔԻՄԻԿԱՏՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՀԱՆՋՆԵՐԸ ԵՎ ՊԵՏԱԿԱՆ ԳՐԱՆՑՈՒՄԸ

Հոդված 6. Պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների պետական գրանցումը, վերագրանցումը եւ գրանցումից հանելը

1. Հայաստանի Հանրապետության տարածքում արտադրվող եւ շրջանառվող պեստիցիդները եւ ագրոքիմիկատները պարտադիր ենթակա են պետական գրանցման:

2. Պեստիցիդների եւ (կամ) ագրոքիմիկատների պետական գրանցումն իրականացնում է լիազոր մարմինը՝ պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների գրանցման հանձնաժողովի (այսուհետ՝ հանձնաժողով) եզրակացության հիման վրա:

3. Հայաստանի Հանրապետությունում արտադրված նոր պեստիցիդների եւ (կամ) ագրոքիմիկատների պետական գրանցումը իրականացվում է, եթե՝

1) դրանք երկու տարի անընդմեջ փորձարկվել են Հայաստանի Հանրապետության տարբեր բնակլիմայական գոտիներում.

2) առկա է դրանց մասին հանձնաժողովի դրական եզրակացությունը:

4. Օտարերկրյա պետություններում արտադրված ու փորձարկված եւ գործածության մեջ գտնվող պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների պետական գրանցումը Հայաստանի Հանրապետությունում իրականացվում է, եթե առկա է դրանց մասին հանձնաժողովի դրական եզրակացությունը:

5. Սույն օրենքով սահմանված դեպքերում պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների փորձարկումն իրականացվում է դրանք գրանցման ներկայացնող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց միջոցների հաշվին:

6. Պեստիցիդները եւ (կամ) ագրոքիմիկատները գրանցման ներկայացնող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց կողմից տրամադրված տվյալները պաշտպանված են եւ հրապարակման ենթակա չեն, եթե փաստաթղթային փաթեթի ներկայացման ժամանակ դիմողը պահանջել է ազդող նյութի, հակաթույնի կամ համագործչի, օժանդակ նյութերի եւ պեստիցիդների վերաբերյալ փորձերի եւ հետազոտությունների արդյունքների մասին տվյալների պաշտպանություն, ինչպես նաեւ հաստատում այն մասին, որ փորձերի եւ հետազոտությունների արդյունքների վերաբերյալ տվյալների պաշտպանության ժամկետ երբեք չի սահմանվել կամ սահմանված որեւէ ժամկետ չի լրացել:

7. Պեստիցիդները եւ ագրոքիմիկատները գրանցվում են տասը տարի ժամկետով, եւ գրանցման ներկայացնող ֆիզիկական կամ իրավաբանական անձանց տրվում է գրանցման վկայական:

8. Պեստիցիդները եւ ագրոքիմիկատները ենթակա են վերագրանցման, եթե՝

1) լրացել է գրանցման ժամկետը եւ վերագրանցման մասին հայտ է ներկայացվել.

2) մինչեւ գրանցման ժամկետի լրանալը տեղի է ունեցել պեստիցիդների եւ (կամ) ագրոքիմիկատների ազդող նյութերի կամ լցանյութերի տոկոսային հարաբերությունների փոփոխություն:

9. Պեստիցիդները եւ ագրոքիմիկատները գրանցումից հանվում են, եթե լրացել է գրանցման ժամկետը, կամ ներկայացվել է գրանցումից հանելու հայտ:

Հոդված 7. Հայաստանի Հանրապետությունում արտադրվող եւ Հայաստանի Հանրապետություն ներմուծվող պեստիցիդներին եւ ագրոքիմիկատներին ներկայացվող պահանջները

1. Ներմուծման եւ շրջանառության փուլերում պեստիցիդները եւ ագրոքիմիկատները պետք է բավարարեն Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված պահանջները:

2. Արգելվում է ներմուծել, արտադրել, իրացնել եւ օգտագործել Հայաստանի Հանրապետությունում չգրանցված պեստիցիդներ եւ ագրոքիմիկատներ:

3. Արգելվում է Հայաստանի Հանրապետություն ներմուծել արտադրողի սահմանած պիտանելիության ժամկետի մեկ երրորդից պակաս պիտանելիության ժամկետ ունեցող պեստիցիդներ եւ ագրոքիմիկատներ:

Հոդված 8. Պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների թունաբանահիգիենիկ գնահատումը

1. Պեստիցիդները եւ ագրոքիմիկատները ենթակա են պարտադիր թունաբանահիգիենիկ գնահատման, որն իրականացնում են անհրաժեշտ գիտական ու նյութական ապահովվածություն եւ համապատասխան որակավորված մասնագետներ ունեցող՝ Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով նման լիազորություններ ունեցող կազմակերպությունները:

2. Պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների թունաբանահիգիենիկ գնահատման անցկացման կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության բնագավառի լիազոր մարմինը:

3. Կատարվող փորձարկումների կարգերի, ըստ գյուղատնտեսական մշակաբույսերի տեսականու, պատրաստուկի ծախսի նորմաների եւ կիրառման տեխնոլոգիաների, պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների կիրառման մասին հրահանգների ու հանձնարարականների համընկնման դեպքում Հայաստանի Հանրապետությունում պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների գրանցման ընթացքում կարող են ընդունվել այլ երկրներում իրականացված փորձարկման արդյունքները: Երկրների ցանկը հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

4. Թունաբանահիգիենիկ գնահատման սկզբունքներն են՝

1) թունաբանահիգիենիկ գնահատման եզրակացությունների գիտական հիմավորումը.

2) գնահատող փորձագետների անկախությունը՝ լիազորությունների իրականացման ժամանակ.

3) գնահատման ամբողջական իրականացումը.

4) հետազոտվող նյութերի գաղտնիության ապահովումը:

5. Պեստիցիդի եւ (կամ) ագրոքիմիկատի թունաբանահիգիենիկ գնահատման արդյունքում կազմվում է պեստիցիդի եւ (կամ) ագրոքիմիկատի անվտանգությունը հիմավորող փաստաթուղթ:

6. Որեւէ բուսական արտադրանքի շրջանառության համար նախատեսված պեստիցիդի ազդող նյութի հետազոտության սահմանված մեթոդի բացակայության դեպքում նշված բուսական արտադրանքը չի ներառվում այն մշակաբույսերի ցանկում, որոնցում տվյալ պատրաստուկը կարող էր օգտագործվել:

Հոդված 9. Պեստիցիդների եւ ագրոքիմիկատների փաթեթավորմանը եւ մակնշմանը ներկայացվող պահանջները